

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת ל"ג בעומר תשפ"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף רכ"ג

זה היו יכולין לקיים סעודות שבת ויום טוב כדינו. דוגמת מה שאמרו (קידושין לח.) עוגות שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן. ושוב הראוני בספר שפתי צדיק (ל"ג בעומר אות ה) שכתב כן. [ועיין אריכות בזה במגדים חדשים פ' בהעלותך ט-ב]. ומעתה כיון דרבי שמעון יצטרך לאותו נס שהיה בהמן לטעום במאכלו כל הטעמים, כדי שיוכל לקיים בהמעה כל מצות ה' בזמנם, על כן היה לידתו ביום ל"ג בעומר, יום התחלת ירידת המן, כדי שכח מזל זו תהא בחלקו, להמשיך גם לעצמו מדה זו בהיותו במעה.

והגם שהיה יכולין לטעום בהחרובין כל הטעמים כמו במן, מכל מקום היה בזה עינוי גדול, ולמדו תורה מתוך הדחק, דהרי גם במן עצמו כתיב (דברים ח-ג) ויענך וירעיבך ויאכלך את המן. ואמרו חז"ל (יומא עד:) אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל [אכילת המן טועם כל המינים ואינו רואה אלא מן], מכאן רמו לסומין שאוכלין ואינן שבעין ע"כ. אך יש בזה עוד יותר, דמצינו במן שאמר ה', הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וגו', למען אנסנו הילך בתורתך אם לא (שמות טז-ד). וכתוב בפרדס יוסף (שם אות פג) בשם הגה"ק רבי יהונתן זצ"ל דאיתא במשנה (אבות ו-ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל כו' אשריך בעולם הזה, ופירש המהר"ם שיף אף שיהיה אשריך וטוב לך אף על פי כן תאכל רק פת במלח, דעל עניינין רבותא הא אין לו יותר רק פת במלח, וקאי על עשיר, וכיון דבמן היה כל הטעמים, על כן בזה אנסנו הילך בתורתך, הגם שיהיה בידך לטעום טעמים טובים אף על פי כן תטעם רק טעם פת במלח ע"כ. וכמו כן רבי שמעון ובנו לא היו טועמין בה שום טעם אחר מרצונם, רק טעם החרובין, ורק כאשר בא מצוה לידם, שהוצרכו לטעום חפץ המצוה, אז היו טועמין בה טעם אותה מצוה.

*

ויש לומר בזה עוד, ולבאר גם כן הרמז במה שצוותה תורה להקריב בחג השבועות זמן מתן תורתנו מנחה חדשה לה', בהקרבת שתי הלחם דייקא.

בספה"ק בני יששכר (אייר ג-ב) כתוב וזה לשונו, הנה יום הזה ל"ג בעומר יומא דהילולא דרבי שמעון בן יוחאי, בו ביום עלה לשמי מרומים, ומסתמא ביום זה נולד גם כן, כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום אל יום (ראש השנה יא.). הנה בו ביום שמתחיל האור כי טוב להאיר מן התורה, היינו טו"ב ימים קודם מתן תורה, בו ביום נתגלית הנשמה הקדושה בעולם אשר תגלה דרך אור כי טוב בתורה ע"כ.

ויש להבין הקשר של לידתו והסתלקותו של רבי שמעון ליום ל"ג בעומר דייקא. הלא אמרו (תענית כט.) מגלגלין זכות ליום זכאי ע"ש. ואמרו (סנהדרין קב.) כי יש עת מזומנת לטובה ע"ש. ובפרט יום לידת האדם, שמזל היום גורם להנהגתו ומשפיע עליו (שבת קנו.), ובודאי שיש ענין פנימי ליום הזה עם רבי שמעון.

והנה בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן רלג) כתוב דיום הורדת המן היה ביום ל"ג בעומר, כי עד ט"ו אייר היה להם מהעוגות שהוציאו ממצרים (קידושין לח.), ואיתא במדרש שאחר כך הלכו שלשה ימים בלא לחם, כי אין הקב"ה משהה לצדיקים בצרה יותר משלשה ימים (ב"ר צא-ז), ואחר כך ירד המן ביום י"ח אייר שהוא יום ל"ג בעומר ע"ש. וכן כתוב בחתם סופר (פ' בשלח עו.). ואם כן יום לידת רבי שמעון היה ביום הורדת המן. ויש להבין קשר הדברים.

ונראה דהנה יש לעיין, בזמן שהיו במעה, ולא היה לפניהם רק חרובא דאיברי להו, איך קיימו סעודת שבת בלחם משנה, ומצות עונג שבת דמענגו בתבשיל של תרדין ודגים גדולים (שבת קיח.), וקידוש על היין, ומצות אכילת מצה בליל פסח, מאחר שלא היה לפניהם רק פרי החרוב. אמנם קושיא זו תקשה גם על ישראל במדבר, שלא היה לפניהם רק מן, אשר כורע גד הוא (במדבר יא-ז), ואיך קיימו אז מצות הנ"ל. ובאגרא דכלה (פ' בשלח) כתב, דכיון דטעם כל המינין טעמו במן (יומא עה.), הרי יכולים היו לקיים בהם כל המצות, שטעמו בו טעם יין ומצה כאשר היו רוצים לטעום מין זו ע"ש. וכנראה שהכוונה היא למאן דאמר (שם) שטעמו בהמן טעם כל המינין וממשן ע"ש.

ומעתה יש לומר דרבי שמעון בן יוחאי ובנו הטעים אותם ה' בהחרובין טעם כל המינין, דוגמת המן, ועל ידי

ונראה, דאיתא במשנה (אבות ג-ה) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ע"כ. והנה דבר זה נתקיים במילואו אצל רבי שמעון, שהמלכות גזר עליו שיהרג, וה' הצילו מהמלכות בדרך נס חוץ לדרך הטבע, שברח למערה מקום שאין בו אוכל ושתייה, והזמין לו ה' שם מעין וחרוב למאכלו שיוכל להתקיים בלי שיצטרך לצאת משם לסכנת מיתה, ופרק ממנו אז גם עול פרנסתו. וגם כאשר יצא מהמערה הוכיח לבני אדם דקא כרבי זורעי, ואמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה (שבת לג), וברש"י אפשר על ידי נכרים, והקב"ה מחלק מזון וריוח לעושי רצונו ע"כ. ואם כן רבי שמעון הוא סמל למאמר זה, שהמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ.

והנה בישמח משה (פ' בשלח ד"ה במדרש) הקשה איך אמרו דהמקבל עול תורה מעבירין ממנו עול פרנסתו, הלא כך נגזרה מן השמים בזעת אפיק תאכל לחם (בראשית ג-ט), וכתב ד'לחם' יש לו עוד פירושו, לחם התורה, כדכתיב (משלי ט-ה) לכו לחמו בלחמי, אשר אין התורה נקנית אלא ביגיעה, ואין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות טג). ולכן אף שהגזירה והקנס של בזעת אפיק תאכל לחם נקנס על כל בני אדם, מכל מקום אותן שתורתן אומנתן מתקיים בהו הגזירה בעמל התורה, ושוב אין צריכין להשתדלות לטרפם. וההיפוך באלו שפורקין לגמרי עול התורה מעל צוארם, צריכין ליגע בהשתדלות טרפם לחם הגשמי מכח הגזירה. וזהו שאמרו (סנהדרין עט:) כי אדם לעמל יולד (איוב ה-ז), איני יודע לאיזה עמל וכו', כי הבחירה ביד כל אחד באיזה עמל שיבחר. והמקבל עליו עול תורה במילואו מעבירין ממנו לגמרי עול דרך ארץ, וההיפוך בהפורק, והבינונים נשמע מהדיוקים ודפח"ח.

וזהו הענין שהקריבו ביום מתן תורה שתי לחם, לרמוז להאדם שלא יחוש מלקבל על עצמו עול תורה, הלא הוא מוטל להביא לחם טרפו לבני ביתו, ופרנסתו מה תהא עליה. על כן הביאו שתי לחם, להורות לו כי יש לחם גשמי ויש לחם רוחני של תורה, ומי שמקבל על עצמו בזעת אפיק תאכל לחם בלחמה של תורה, לא מוטל עליו השתדלות ללחמו הגשמי, וה' יזמין לו צרכיו בכמה דרכים, כי זה לעומת זה עשה אלקים, עמל התורה כנגד עמל הלחם.

ודבר זה לימד ה' אותנו במדבר שישבו שם ארבעים שנה, ולמדו תורה מפי משה רבינו, והיתה אז תורתם אומנתם, שלא עסקו בעניני עולם רק בתורה ועבודת ה', ועל כן לא הוצרכו ליגיעה בחרישה זוריעה, אלא המטיר להם לחם מן השמים. אך לא היה כולן שוין, אלא כל אחד לפי מדריגתו שקיבל על עצמו עול תורה. דאיתא בגמרא (יומא עה.) כתיב (במדבר יא-ט) וברדת הטל על המחנה לילה [אלמא בתוך המחנה ירד], וכתיב (שמות טז-ד) ויצא העם ולקטו [יצאיה מחוץ למחנה משמע], וכתיב (במדבר יא-ח) שטו העם ולקטו [משמע למרחוק]. הא כיצד, צדיקים יורד להם על פתח בתיהם, בינונים יצא העם ולקטו, רשעים שטו העם ולקטו. ואמרו (שם) עוד, כתיב (שמות טז-ח) לחם [משמע אפוי], וכתיב (במדבר יא-ח) עוגות [משמע

קודם אפיה], וכתיב (שם) וטחנו. הא כיצד, צדיקים לחם, בינונים עוגות, רשעים טחנו ברחיים ע"כ. ומבואר מזה דלא נפל המן לכולם במדה אחת, אלא צדיקים ניתן להם בלי טירחה, על פתח ביתם, וגם באיכות היתה עשויה כבר לחם, והבינונים הוצרכו לטירחא מועטת, ולרשעים בטירחא מרובה. – והיינו כי הצדיקים שקיבלו על עצמם עול תורה ביתר שאת, לא הוצרכו ליגיעה כלל על לחמם, כי יצאו הגזירה ביגיעתם על התורה, לא כן הבינונים והרשעים, הוצרכו ליגע עצמם על לחמם, כל אחד לפי ערך מדרגתו.

ויכבר פירשנו במקום אחר, מה שצוה ה' למשה, מלא העומר ממנו למשמרת לדורותיכם, למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר וגו', ויניחאו אהרן לפני העדות למשמרת (שמות טז-ג). וברש"י כשהיה ירמיהו מוכיחם למה אין אתם עוסקים בתורה, והם אומרים נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה, מהיכן נתפרנס, הוציא להם צנצנת המן, אמר להם אתם ראו דבר ה', שמעו לא נאמר אלא ראו, בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו ע"כ.

והכוונה היא שאמר להם ירמיה, אמת שיש גזירת בזעת אפיק תאכל לחם, אבל אם תקבלו על עצמיכם עול תורה תפטרו זאת בעמל התורה. ובני ישראל במדבר כשהיה תורתם אומנתם, המציא להם ה' פרנסתם בלחם מן השמים בלי עמל. ולכן צוה ה' להניח הצנצנת אצל הארון לפני ה', כי זה לעומת זה עשה ה', ומי שמדבק עצמו לתורה, ארון ה', יש כנגדו צנצנת מן, פרנסה בלי עמל. (עיין שמן ראש ח"א פ' בשלח רמב"א).

וזהו שדייק המשנה, 'כל' המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו וכו'. ולכאורה האי 'כל' מיותר. אך זה בא לרבות, שגם מי שאינו מקבל עול התורה על עצמו כל היום כולו, אלא למחצה ולשליש ולרביע, כפי ערך הזמן שמקדיש לתורה, ונותן זיעת אפו ללחמה של תורה, כן לפי ערך זו יקיל לו ה' מעול דרך ארץ. ועל דרך שדרשו (יומא עה.) ד'כל' בא לרבות חצי שיעור. – וכן היה בירידת המן, שהצדיקים שקיבלו על עצמם עול תורה בשלימותה, לא הוצרכו להשתדלות כלל. והבינונים שקיבלו על עצמם עול תורה למחצה, הוצרכו להשתדלות, אבל היה די להם בהשתדלות מעט. והרשעים הוצרכו להשתדלות מרובה.

ולכן ביום ל"ג בעומר, יום ירידת המן לחם מן השמים, אשר ביום זה נתגלה אז בעולם מדה זו לדור המדבר, אשר כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ, שראו זאת כל ישראל יחד בעיני הגשמי יום יום, ביום זה ירדה למטה נשמת רבי שמעון, אשר זה היה תכונת מזלו, שקיבל על עצמו עול תורה, להטמין עצמו במערה, ובדרך נס הוריד לו ה' לחמו, ושם נברא מעין לו וחרוב למאכלו, עד שהגיע למדריגה שהצטער לראות איך ישראל מקיימים בזעת אפיק תאכל לחם, בלחם הגשמי, דקא כרבי זורעי, ומניחין חיי עולם, הלא טוב יותר ליתן העמל בלחם מן השמים, לחמה של תורה, ויזכו שיעבירו מהם עול דרך ארץ, ומלאכתם תהא נעשית על ידי אחרים. ■